

Gedichten en boeken over de Tweede Wereldoorlog

Anne Frank

- ✓ Anne Frank, *Het Achterhuis*. 1947 verscheen de eerste uitgave van het dagboek van Anne Frank (12 juni 1942 tot 1 augustus 1944).
- ✓ Janny van der Molen, *Buiten is het oorlog*, 2013.
Janny van der Molen beschrijft het leven van Anne Frank zo zorgvuldig mogelijk, aan de hand van tien thema's: spelen, familie, oorlog, maatregelen, angst, dagboek, overleven, verliefd, verraden, verschrikkingen. Speciaal voor kinderen die nog net iets te jong zijn voor Het Achterhuis, het dagboek van Anne Frank.
- ✓ Marcel Prins en Peter Henk Steenhuis, *Ondergedoken als Anne Frank*, 2015.
Het bekendste onderduikverhaal is dat van Anne Frank. Maar er waren natuurlijk veel meer kinderen die ondergedoken zaten, en een aantal heeft de oorlog wel overleefd. In dit boek vertellen veertien van hen hun onderduikverhaal. Zo lees je over Maurice, die samen met zijn broertje ontsnapt uit de trein naar Westerbork. En over Jaap, die zich in de vuilnisbak verstoppt als de Duitse commando's het huis binnenvallen. Over Jack die geslagen wordt door zijn onderduikmoeder. Maar ook over Rita, die het zo fijn heeft bij haar onderduikouders dat ze eigenlijk niet meer weg wil. Kijk ook op de website www.undergedokenalsannefrank.nl, daar vind je animaties van de verhalen, foto's en nog veel meer informatie!

Oudere klassiekers over Wereldoorlog II

- ✓ Peter van Gestel, *Wintereis*, 2001
Een schitterende roman over het grote verzwijgen van vlak na de oorlog, over het (be-)vriezen en (ont-)dooien, over het eerst niet en later wel verwerken van verdriet. Een roman over vriendschap, het gemis van ouders die in de oorlog vermoord zijn of, zoals Thomas' moeder, vlak na de oorlog overleden aan de griep.
www.wouterpieterseprijs.nl Ga naar winnaar 2002 voor info en lessuggesties.
- ✓ Jaap ter Haar, *Boris*, 1966
- ✓ Evert Hartman, *Oorlog zonder vrienden*, 1979 (vanuit Duits perspectief)
- ✓ Jan Terlouw, *Oorlogswinter*, 1972

Meer recente boeken

- ✓ John Boyne, *De jongen in de gestreepte pyjama*, 2006
De jongen in de gestreepte pyjama is een bestseller van John Boyne. Wereldwijd zijn er miljoenen exemplaren verkocht en het boek is zelfs verfilmd. Het verhaal laat een grote indruk achter op de (jonge) lezers.
De vader van Bruno is een hoge nazi. Hij maakt promotie en daarom verhuizen ze naar een nieuw huis dat aan de rand van het concentratiekamp Auschwitz staat. Achter een hek bij het nieuwe huis ziet Bruno mensen in gestreepte pyjama's. Bruno heeft geen vrienden en sluit een vriendschap met de Joodse jongen Shmuel uit het concentratiekamp. Dit heeft echter grote gevolgen.
- ✓ Annemarie van den Brink en Suzanne Wouda, *Oorlog in inkt*, 2020
Zeven meisjes en jongens vertellen aan de hand van hun verhalen (dagboeken) in *Oorlog in inkt* hoe het was om in de Tweede Wereldoorlog te leven. De meest uiteenlopende verhalen komen voorbij vanaf verschillende plekken.
De verhalen van deze kinderen kunnen kinderen die nu leven zich niet meer voorstellen. Bijvoorbeeld vluchten voor bommen, altijd honger hebben en weggehaald worden bij je ouders en naar een kamp worden gestuurd. Dit soort verhalen zal je tegenkomen.
- ✓ Arend van Dam, *Hoe fel de zon ook scheen*, 2020
Hoe fel de zon ook scheen neemt de jeugd aan de hand van 20 verhalen mee terug naar de tijd van de Tweede Wereldoorlog. Niemand beter dan Arend van Dam kan dat geweld op papier zetten.
In deze verhalen maak je kennis met bekende en minder bekende mensen. Bijvoorbeeld olympisch atlete Rie Mastenbroek en Miep Gies ga je ontmoeten. Miep Gies hielp de familie Frank met onderduiken. Je gaat nog meer helden ontmoeten met fascinerende verhalen!

- ✓ Martine Letterie, *Oorlog zonder vader* (2008), *Scherven in de nacht* (2009), *Kinderen met een ster* (Bekroond met een Zilveren Griffel), 2016), *Verboden te vliegen* (2019) *Wij blijven bij elkaar* (2020). Ga naar de website voor meer informatie: www.martineletterie.nl
- ✓ Benny Lindelauf, *De hemel van heivisj*, 2010
 Het is 1938 als Fing Boon haar verhaal begint. Fing is het oudste meisje in een groot en arm gezin. Met haar twee zusjes en vier broers, haar vader en haar oma woont ze in een groot huis, dat Negen Open Armen heet en dat een eind buiten een Zuid-Limburgs stadje staat. Aan het begin van het verhaal valt een droom van Fing in duigen: in plaats van dat ze mag doorleren voor onderwijzeres, moet ze gaan werken bij de Sigarenkeizer. Dat werk stelt niet veel voor: ze wordt vooral ingehuurd als vriendin en oppas van Liesl, het rare nichtje van de vrouw van haar baas.
 Dan breekt de Tweede Wereldoorlog uit. Fings leven wordt behoorlijk ingewikkeld als haar vader en broers worden opgepakt, en als de jongen op wie zij verliefd is, aan de kant van de vijand blijkt te staan. Maar het kan nog erger, en het wordt ook erger. In die verwickelingen blijkt Liesl, die niet alleen maar raar is, een grote rol te spelen.
- ✓ Dolf Verroen, *Oorlog en vriendschap*, 2020
 Prachtig verhaal over een onmogelijke vriendschap in oorlogstijd. Ik was elf toen de oorlog uitbrak. Op een vroege ochtend vlogen de vliegtuigen van de vijand zo laag over de huizen dat je de gezichten van de piloten kon zien. Ik vond het spannend, maar al gauw werd het angstig.
 In onze klas zaten Joodse kinderen en kinderen van verraders. Zelfs de meester durfde niet meer te zeggen wat hij dacht. Wij kinderen hadden eigenlijk niets met de oorlog te maken. Zeker als het om vriendschap ging. Of toch?
- ✓ Jacques Vriens, *Oorlogsgeheimen*, 2007
 Tuur is 11 jaar en woont in een Zuid-Limburgs dorp. Het dorp is bezet door de Duitsers. De beste vriend van Tuur is Lambert. Maar dan komt er opeens een nieuw meisje in de klas, genaamd Maartje. Ze vertelt een groot geheim aan Tuur en hij mag dat aan niemand vertellen, zelfs niet aan Lambert.
 Het gaat mis en de kinderen gaan de oorlog nu echt van dichtbij meemaken..

Bronnen en andere suggesties:

<https://www.kinderboekenjuf.nl/kiezen/tweede-wereldoorlog-kinderboeken-top-10/>
<https://kinderboekenjournaal.nl/2020/06/11-boeken-over-de-tweede-wereldoorlog/>
 actuele situatie: <https://www.warchild.nl/verhalen-van-kinderen/>

Gedichten

<https://www.4en5mei.nl/voor-organisatoren/herdenking-organiseren/gedichten>
 Raadpleeg bundels en bloemlezingen in de schoolbibliotheek.

Tijdschrift *DICHTER* no. 27 twee minuten (2023). www.stichtingplint.nl